מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר

היכי אזיל בשידה תיבה ומגדל והא כיון דאחתא איטמיא לה? בשלא הוכשרה או שנילושה במי פירות והיכי מייתי לה? בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי טומאה, והא קא מאהיל? דמייתי לה אחוריה אי הכי מ"ט דרבנן? קסברי אסור לקנות בית באיסורי הנאה, מכלל דר' יהודה סבר מותר? קסבר מצות לאו ליהנות ניתנו אלא *הא דאמר רבא מצות לאו ליהנות ניתנו לימא כתנאי אמרה לשמעתיה? אמר לך רבא אי סבירא להו דאין מערבין אלא לדבר מצוה דכולי עלמא מצות לאו ליהנות ניתנו, והכא בהא קמיפלגי מ"ס אין מערבין אלא לדבר מצוה ומ"ס מערבין אפילו לדבר הרשות אלא הא *דאמר רב יוסף אין מערבין אלא לדבר מצוה לימא כתנאי אמרה לשמעתיה? אמר לך רב יוסף דכולי עלמא אין מערבין אלא לדבר מצוה ודכולי עלמא מצות לאו ליהנות ניתנו ובהא קמיפלגי מ"ס *כיון דקנה ליה עירוב לא ניחא ליה דמינטרא ומ"ס *ניחא ליה דמינטרא דאי איצטריך אכיל ליה:

מתני' מערבין בדמאי ובמעשר ראשון שנטלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפדו והכהנים *בחלה אבל לא בטבל ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו: **גמ'** *דמאי, הא לא חזי ליה? מינו דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני וחזו ליה השתא נמי חזי ליה *דתנן מאכילין את העניים דמאי ואת

והבא בהא קמיפלגי

רש"י

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר · וכ"ש בחולין דאי נמי מיטמו חזו ליה אלא אפי' בתרומה דאי מטמאה לא חזיא ליה אפשר למיעבד תקנתא כדמפרש ואזיל ודוקא נקט טהור בטהורה אבל בטמאה לא דלא חזיא ליה לא לכהן טמא ולא לכהן טהור וכהן טמא בטהורה נמי לא דלא חזיא ליה: **היכי אזיל בשידה תיבה ומגדל והא כיון דאהלא מיטמיא ליה** · כלומר נהי דלר' יהודה אפילו בבית הקברות איכא תקנתא למיזל בשידה תיבה ומגדל וכ"ש קבר יחידי שיכול לעמוד אצלו אלא מיהא תרומה מכי אנחה התם מטמא באהילו של קבר: **במי פירות** · שאין מכשירין: **והיכי מייתי לה** · לאוכלה דהא רבי יהודה ראוי לאוכלו בעי מדנקט טהור בטהורה ולא אכשר טמא בטהורה משום דחזיא לאחריני ועוד מדתני במתניתין לחוץ ולאכול: **בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי טומאה** · אבל במידי דמקבל טומאה לא דה"ל כלי טמא מת שהוא אב הטומאה דמיטמא מחמת אהל ומטמא ליה לאדם וטמא אסור בתרומה טהורה וקאי עליה במיתה ואע"ג דלית בה פותח טפח דמייתי ליה אחוריה כדמפרש לקמן קי"ל (שבת דף יז·) בי"ח דבר שכל המטלטלין מביאין את הטומאה על עצמן כשהאהילו על מת בכל שהן ומטמא ליה אדם האוחזו ותו לא חזיא ליה תרומה: **והא קא מאהיל** · קס"ד כשיש בכלי פותח טפח או בהקיפו טפח וגזרו על האדם הנושאו בעובי המרדע ביציאות השבת (שם): **דמייתי ליה אחוריה** · דכלי שאין בחודו טפח לאו אהל הוא: **אי הכי מ"ט דרבנן** · בקבר יחידי, נהי דאיפלגו במתניתין בבית הקברות ולא סבירא להו דתיהוי חציצה באהל זרוק אבל הכא יכול לעמוד על שפתו ויביאנו אצלו: **אסור לקנות בית באיסורי הנאה** · בקבר והא הנאה היא דמישתרי ביה למיפק חוץ לתחום וכל תשמישי המת אסורין בהנאה דנפקא לן בסנהדרין (ד' מז:) מותמת שם מרים וגמר שם שם מעגלה ערופה ואפילו בישראל נמי אסרי רבנן והא דתני כהן להודיעך כחו דרבי יהודה: **מצות לאו ליהנות נתנו** · ואין מערבין אלא לדבר מצוה ללכת לבית האבל או לבית המשתה כדלקמן: **הא דרבא** · במסכת ר"ה (דף כח·) תוקעין בשופר של עולה: **רבנן סברי מערבין אפילו לדבר הרשות** · והלכך הנאה היא: **הא דרב יוסף** · בכילד משתתפין (דף פב.): **כיון דקנה ליה עירוב** · בין השמשות תו לא איכפת ליה בנטירותא, ועד קניית עירוב אי נמי ניחא ליה לאו הנאה היא דמשום מצוה הוא: **מתני' בדמאי** · בככר שלקחה מעם הארץ ולא הפריש ממנה דמאי: **ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו** · ואע"ג דמאי פריק להו השתא מיהא לא מפרק: **גמ'**

אכסניא

תוספות

קתני בברייתא דמייתי בנזיר בפרק כהן גדול (דף נה·) ר' יוסי ברבי יהודה אומר תיבה שהיתה מלאה כלים זרקה באהל המת טמאה ואם היתה מונחת טהורה וא"ת למ"ד אהל זרוק לא שמיה אהל מה היו מועילים דלתות שתחת התינוקות מפני קבר התהום כדאמר בפרק הישן (סוכה ד' כא.) הא אהל זרוק הוא ואומר ר"ת שיסבור שלא היו מביאין דלתות אלא שוורים שכריסם רחבה כדא"ר יהודה התם והשוורים רחמנא קרינהו אהל דכתיב ובעצמות וגידים תסוככני (איוב י) *ורשב"א מפרש דלתות על גב שוורים לכ"ע הוי אהל דתנן באהלות (פ"ו מ"א) אדם וכלים נעשים אהל לטמא אבל לא לטהר פירוש מביאין טומאה ואין מפסיקין בין טומאה שתחתיהם לכלים שעליהם ולא מיירי באדם וכלים שעושים עצמן אהלים אלא כדמפרש התם כגון נדבך של אבנים או דלתות על האדם או על הכלים אפילו כלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה ומשמע דסבר דאהל זרוק לא שמיה אהל דאי שמיה אהל כשנתן הנדבך על גבי הכלים אמאי לא יהיה חשוב אהל להפסיק והא כלי עצמו נעשה אהל להפסיק כשאינו מקבל טומאה כגון שידה תיבה ומגדל למ"ד שמיה אהל וקתני סיפא נתון על גבי אבנים שאינם כלים או על דבר שיש בו רוח חיים דומיא דשוורים בפרק הישן (סוכה ד' כא·) טומאה תחתיו כלים שעליו טהורין כו' משמע דבענין זה הוי אהל לכ"ע: **היכי אזיל בשידה תיבה ומגדל** · פירש נהי דלר' יהודה איכא תקנה אפילו בבית הקברות על ידי שידה תיבה ומגדל ובקבר יחידי נמי שגזרו *שתופס ד' אמות סביביו משום הרחקה כ"ש דמני אזיל בשידה תיבה ומגדל ולקמן פריך מאי טעמייהו דרבנן בקבר יחידי נהי דבבית הקברות גדול לא הוי חציצה הכא · דלא הויא אלא הרחקה אמאי פליגי הא מני אזיל בשידה תיבה ומגדל דאין לך הרחקה גדולה מזו: **בשלא הוכשרה** · ולספרים דגרסי או שנילושה במי פירות ה"פ בשלא הוכשרה כגון שעירב בפירות או בפת שנילושה במי פירות: **בפשוטי כלי עץ** · משמע דלא מקבלי טומאה אפילו מדרבנן וכן תנן במס' כלים (פ"ב מ"א) ומייתי לה בפ"ק דשבת (ד' טז.) כלי עץ וכלי זכוכית פשוטיהם טהורים ומקבליהם טמאין וע"כ פשוטין טהורים אפי' מדרבנן דכלי זכוכית אפילו יש להן בית קבול אין להן טומאה אלא מדרבנן כדאמר בשבת וכן משמע בכמה דוכתי דטהורין פשוטי כלי עץ אפי' מדרבנן וקשה דבהמוכר בית (ב"ב דף ס.) אומר שאני פשוטי כלי עץ דמדרבנן גבי דף של נחתומין והתם לא איירי בהנך דחזו למדרסות דהנהו מקבלי טומאה דאורייתא דכל המטמא מדרס מטמא טומאת מת כדילפינן בב"ק פ"ב (דף כה.) ק"ו מפכים קטנים (*) ורשב"א פירש התם דאין לחוש כיון דמסקנא לא קיימא הכי דמוקי לה בדף של מתכת ור"י מפרש דכלי עץ שהם רחבים כעין דף וראוי להניח עליהם תפלים גזרו רבנן עלייהו טומאה משום דדמו למקבלי כלי עץ אבל פשוטי כלי עץ שאינם רחבים טהורין אפילו מדרבנן וי"מ דדף של נחתומים וכיוצא בזה שהם שימושי אדם ומשמשין שימושי אדם גזרו רבנן בהן טומאה כדמוכח בתורת כהנים בפרשת ביום השמיני דממעט סולם וקולב מכלי עץ ולא כל כלי עץ ומרבה שולחן וטבלא ודולבקי מכל וקאמר ומה ראית ת"ל שק מה שק מיוחד שהם תשמישי אדם ותשמשי תשמישי כו' וע"כ כשאין ראויין למדרס איירי מדלא נקט כסא ומטה ועוד דמוכל המשכב ה"ל לרבוייהו וכשאין להן בית קבול נמי איירי מדלא קאמר מה שק מיטלטל מלא וריקן אלמא מקבלי טומאה מדרבנן ואף על גב דדריש מקרא אסמכתא בעלמא הוא ועיקר דרשה דרשינן למה שק מטלטלין מלא וריקן וכמה מדרסות יש בת"כ דהוי רק אסמכתא ותדע דבפרק שתי הלחם (מנחות דף צו:) אמר רבי יוחנן לדברי האומר מסגרת למטה היתה פי' ברגלים ולא בשולחן טבלא המתהפכת טמאה כדדרשינן מעל השולחן הטהור מכלל דאיכא שהוא טמא ולדברי האומר למעלה היתה טבלא המתהפכת תיבעי לך דשל מקדש מקבל טומאה לפי שיש לו בית קיבול וצריך קרא דהטהור מכלל שהוא טמא שהיו מגביהין אותו לעולי רגלים שלא תאמר עשוי לנחת הוא והשתא אמאי תיבעי תיפשוט מדרשה דת"כ אלא ש"מ אסמכתא בעלמא היא כדפרישית והא דמשמע התם דטבלא המתהפכת עדיפא לקבל טומאה דאורייתא משאר פשוטי כלי עץ היינו כדפ"ה משום דראוי להשתמש מב' צדדין:

דמאי הא לא חזי ליה · נראה דלסומכוס דווקא פריך דלרבנן אף על גב דלא חזי ליה הא חזי לעניים ואם תאמר ולסומכוס הא חזי ליה דמאי לאפרושי מיניה וביה אפילו לרבנן דרבי דספק חשיכה מעשרין הדמאי ויש לומר דמשמע ליה מתניתין אפילו ליכא אלא שתי סעודות מצומצמות דמשמע מתניתין איירי בכל ענין ולעיל (דף ל:) נמי דפריך מאי פסקא משום דמשמע ליה דמתניתין איירי אפילו ביתר משתי סעודות ומיהו בפרק מפנין (שבת דף קכז:) פריך נמי הכי גבי טלטול ומשני כי הכא מיגו דמפקר כו' והתם הוה מצי למימר דחזי לעניים אלא משום דהתם מיבעי ליה לשנויי כי הכא ובפרק כל שעה (פסחים דף לה:) ובפרק שלשה שאכלו (ברכות דף מז·):

(*)[נ"ל ורשב"ם] רשב"א

עין משפט נר מצוה

נד א מיי' פ"ו מהל' עירובין הלכה יז טוש"ע א"ח סימן תט סעיף א:

נה ב מיי' פ"א מהלכות עירובין הלכה טו:

רבינו חננאל

תנא מפני שיכול לחוץ בשידה תיבה ומגדל · פי' אלו עשויות לנחת היושב בתוכן והמת תחתיהן · ואילו מאהיל עליו היושב בתוכן טהור. שאלו חוצצין בפני הטומאה ואמרינן קסבר האי תנא אהל זרוק שמיה אהל כדתניא הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל ר' מטמא קסבר אהל זרוק [לאו] שמיה אהל ואינו חוצץ בפני הטומאה ובאלו הוא מאהיל עליהן לפיכך היושב בתוכן טמא ר' יוסי ב"ר יהודה (מטמא) [מטהר] קסבר אהל זרוק שמיה אהל לפיכך היושב בתוכם טהור ואע"פ שאפשר לאלו שידה תיבה ומגדל להיזרק ממקום למקום א"ר יוסי ב"ר יהוד' אהל הן וחוצצין ואין הטומאה בוקעת ועולה בהן: תניא ר' יהודה אומר מערבין לכהן טהור ותרומה טהורה בקבר · אמרינן כהן טהור היכי עייל בקבר והא קא מטמא · ופרקינן עייל בשידה תיבה ומגדל כרי' יוסי בריה · ואקשינן תרומה זו כיון שנתנה על הקבר נטמאת ופרקינן ככר זו של תרומה במי פירות נילושה ומי פירות אין מכשירין וכיון שלא הוכשרה (להו) [לאו] בת אטמויי היא · תוב אמרינן היכי מעייל לה בשידה תיבה ומגדל אי דמפיק ידיה ושקיל לה מן הקבר הא איטמא · ושנינן דמייתי לה בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי טומאה והא מאהיל זה כלי עץ הפשוט (יניח אחר) [אם יניח צדו אחד] עליו וצדו אחר על הקבר ותנן כל המטלטלין המאהילין על הקבר מביאין טומאה על האדם הנושאין בעובי המרדע והוא טפח ושנינן דמייתי לה להאי ככר אחורית דהאי כלי עץ הפשוט

רב נסים גאון

שניטלת מן המוקף והיא ניטלת שלא מן המוקף ומניין שתרומת מעשר ניטלת שלא מן המוקף מכל מעשרותיכם אפילו אחד ביהודה ואחד בגליל: **אלא** סומכוס סבר לה כרבנן דאמר דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות · עיקר דיליה בהא ברייתא דבהדין פירקא (דף לג) פליגו בה רבי ורבנן דאמרינן עלה מאי רבי ומאי רבנן דתניא נתנו באילן למעלה מי' טפחים כו' וחכמים אומרים בכל מקום שאסור ליטלו אין עירובו עירוב: **בית** הפרס · כבר פירשנוהו קודם לכן וה"נ עצם כשעורה שמטמא כבר פירשנוה קודם לכן במסכת שבת: **שנילושה** במי פירות · עיקרו הוא שאמר הכתוב (ויקרא יא) מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא וכך פירשוהו (תורת כהנים) אין לי אלא מים הטל והיין והשמן והדם והדבש והחלב מניין ת"ל וכל משקה יכול מי תותים ומי רמונים ושאר כל מיני פירות שיש להם שם לווי ועוד ממה שאמר הכתוב אחר כן וכי יותן מים על זרע ואמרו בפירושו הרי זה בא ללמד על השרץ שלא יטמא את הזרעים אלא לאחר הכשר מים מניין לעשות שאר משקין כמים ת"ל מים מים מים אמורין למעלה ומים אמורין למטה מה מים אמורין למעלה עשה בהן שאר משקין כמים אף מים האמורין למטה נעשה בהן שאר משקין כמים וזו ראיה על כל המשקין שנידונין בהכשר מים · ומאי היא ז' המשקין כמו שפירשום בכאן כך פירשום עוד במשנת מכשירין בפ' ו' (משנה ד) ז' משקין הן הטל והיין והשמן והדם והחלב ודבש דבורים ואמרו התולדות למים היוצא מן העין ומן האוזן ובתוספתא שבת (פרק ט) גרסי מניין לדם שהוא משקה שנא' (במדבר כג) ודם חללים ישתה ומניין ליין שהוא משקה שנאמר (דברים לב) ודם ענב תשתה חמר מניין לדבש שהוא משקה שנאמר (שם) ויניקהו דבש מסלע מניין לשמן שהוא משקה שנאמר (ישעיה כה) משתה שמנים משתה שמרים מניין לחלב שהוא משקה שנאמר (שופטים ד) ותפתח את נאד החלב ותשקהו מניין לטל שהוא משקה שנאמר (שם ו) וימץ טל מן הגזה מלא הספל מים מנין לדם נדה שהוא משקה שנאמר (ויקרא כ) מקור דמיה ואומר (זכריה יג) ביום ההוא יהיה מקור נפתח מנין לדמעת עין שהוא משקה שנאמר (תהלים פ) ותשקמו בדמעות שליש ואומר (ירמיה ט) ועפעפינו יזלו מים כל אלו שכתובין הם שקרויים משקה אבל מי פירות יצאו מכלל אלו המשקין ואינם מכשירין את הזרעים לטומאה [illegible]

(דף כה): עיקר דברי רבא לאו ליהנות ניתנו במס' ר"ה בפ' ראוהו ב"ד (דף כח) ובמס' חולין בפ' כיסוי הדם (דף פט) בסופו עיקר דברי רב יוסף אין מערבין אלא לדבר מצוה בתחילת פ' כיצד משתתפין (פב)

האשה

מסורת הש"ס

ר"ה כח.

לקמן פב.

[לקמן עח:]

ס"א ובתרומה

נ"ל אחוריה

ברכות מז.
שבת קכז:
פסחים לה:
סוכה לה:

דמאי פ"ג מ"א
לעיל יז:

גליון הש"ם

גמ' מכלל דר"י סבר מותר מצות לאו ליהנות · עיי' לקמן דף עח ע"ב תוס' ד"ה אשירה: תו' ד"ה ומ"ס אהל זרוק וכו' ורשב"א מפרש דלתות · עי' טורי אבן חגיגה דף כה ע"א ד"ה הא מני רבי יו'. ד"ה היכי אזיל וכו' דלא הויא אלא הרחקה · עי' ב"ב דף קא ע"א תוס' ד"ה ותו: